

Motion till riksdagen 2022/23:262

av **Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S)**

Ökade möjligheter för kommunerna att bidra i det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad välfärdsbrottslighet

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att skyndsamt stärka kommunernas roll i arbetet med att motverka organiserad brottslighet riktad mot offentligt finansierad verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige har vi under senare år genom rapporter, utredningar och ett antal rättsprocesser blivit uppmärksammade på att välfärdssystemen systematiskt utnyttjas genom fusk och bedrägerier. Erfarenheterna från bland annat Södertälje visar att omfattningen dessvärre är betydande. Den organiserade brottsligheten har hittat en ny lukrativ marknad och generellt sett kan det konstateras att det funnits en för stor naivitet inom offentlig verksamhet när det handlar om kunskapen om hur de offentligt finansierade systemen utvecklats till en marknad för kriminella. Dessbättre ökar nu kunskaperna successivt och åtgärder vidtas såväl nationellt som inom kommuner och regioner.

I den organiserade brottsligheten som riktas mot välfärdssystemen utgör vinsterna från de olika brottsuppläggen ofta en basinkomst i ett kriminellt ekosystem. Välfärdssystemen utgör ett nät av utbetalningssystem på kommunal och nationell nivå som hänger ihop och ofta är beroende av varandra. Tar man sig bara in i ett system öppnas dörrarna till andra genom att gapen mellan olika myndigheters ansvarsområden utnyttjas. Denna brottslighet är därför systemhotande. Vinsterna används inte sällan för att finansiera annan brottslighet, t.ex. narkotikahandel och utpressarverksamhet.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har tagit dessa problem på största allvar och flera åtgärder har vidtagits. Sedan 1 januari 2016 finns det sekretesslätnader rörande informationsutbyte mellan myndigheter vid misstanke om grov brottslighet. Ett folkbokföringsbrott har införts liksom möjligheten att kontrollera bosättning, ett

pilotprojekt med syfte att öka ordning och reda i folkbokföringen har startats och flera berörda myndigheter har fått resurstillskott för att bekämpa välfärdsbrott och skatteundandragande liksom ett tydligt uppdrag att samarbeta kring dessa frågor. Polis och åklagare har fått uppdraget att förbättra hanteringen av bidragsbrott i samarbete med utbetalande myndigheter. I budgeten för 2021 tillfördes arbetet för att motverka fel och missbruk med statliga ersättningar, bidrag och skatter 200 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2022 anslog den socialdemokratiskt ledda regeringen ytterligare åtgärder för att förstärka arbetet mot fusk och missbruk av välfärdssystemen. Sammantaget innebär satsningarna att ytterligare 200 miljoner tillförts 2022 och för 2023 och 2024 föreslogs ytterligare 35 miljoner respektive 75 miljoner i tillskott. Beslut fattades om att inrätta en ny myndighet med säte i Södertälje för att stärka arbetet med att minska felaktiga utbetalningar genom en systemövergripande kontroll. Dessutom föreslog den socialdemokratiskt ledda regeringen stärkta åtgärder för att kontrollera ersättningar för sjuklönekostnader och brottslighet inom lönegarantiområdet, stärkt förmåga att stoppa oseriösa aktörer inom välfärdsområdet, stärkt samverkan mot arbetslivskriminalitet, stärkt arbete mot organiserad ekonomisk brottslighet och åtgärder för att motverka fusk på vägtransportområdet.

De omfattande åtgärder som hittills genomförts fokuserar i huvudsak på de statliga myndigheternas möjligheter att bidra till att motverka välfärdsbrottsligheten. Den socialdemokratiskt ledda regeringen vidgade därför perspektivet till att också lyfta fram kommunernas roll och möjligheter att bidra till att upptäcka och förhindra välfärdsbrott, i samverkan med andra myndigheter. Remisstiden för den utredning som den socialdemokratiska regeringen tillsatte i syfte att stärka informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bidragsbrott och arbetslivskriminalitet går ut den 24 november 2022. Utredningen anser att statliga och kommunala myndigheter samt de som jämföras med myndigheter enligt offentlighets- och sekretesslagen bör ges förutsättningar att utbyta sekretessbelagda uppgifter i större utsträckning än idag. Bland annat föreslås att en sekretessbrytande bestämmelse införs som innebär att de ovan uppräknade aktörerna kommer att kunna utbyta uppgifter om enskilda för att säkerställa korrekta beslutsunderlag och för att kunna göra efterkontroller. Det är angeläget att riksdagen skyndsamt får ta ställning till dessa förslag.

Ingela Nylund Watz (S)

Anna Vikström (S)